

ISBN: 978-625-7854-35-1

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 332

İnceleme

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Aykut Ertuğrul

Yayıma Hazırlayan

Kadir Daniş

Düzeltili

Ayşe Nur Buzrul

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Eylül 2020
İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212.412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Edebiyatın İyileştirici Gücü

Edebiyat-Terapi Bağlamında Düşünceler

A H M E T S A R I

KETEBE

Ahmet Sarı

1970 yılında Almanya'nın Düsseldorf kentinde doğdu. 1984 yılında Almanya'dan Türkiye'ye (Erzurum) kesin dönüş yaptı. 1993 yılında Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. **Thomas Bernhard'ın Öykülerinde Normaldışı Davranışlar** adlı çalışmasıyla yüksek lisansını (1995), **Türk ve Alman Poetikasının Kitabı** adlı çalışmasıyla da doktorasını tamamladı (2003). 2005 yılında Yardımcı Doçent; 2011 yılında Doçentlik kadrosuna, 2016 yılında da Profesörlük kadrosuna atandı. Halen Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde çalışmalarını sürdürmektedir.

Çevirileri ve Eserleri:

Jurek Becker, **Dikkat Yazar Var** (Babil Yayınları, 2000); Peter Bichsel, **Edebiyat Dersleri** Okuyucu/Anlatı (Babil Yayınları, 2000); Thomas Bernhard, **Ses Taklitçisi** (Atatürk Üniversitesi Matbaası, 2001); Thomas Bernhard, **Olaylar** (Babil Yayınları, 2002); Jacques Derrida, **Şiir Nedir?** (Babil Yayınları, 2002); Hans Georg Gadamer-Friedrich Nietzsche-Helmut Kuhn, **Edebiyat Nedir?**, (Babil Yayınları, 2002); Peter Handke, **İzleyiciye Sövgü-Kendini Karalama** (Birey Yayınları, 2002); Novalis, **Poetika** (Babil Yayınları, 2003); Immanuel Kant, **Yaşamın Anlamı** (Birey Yayınları, 2004); Lewis Carroll, **Küçük Kızlara Mektuplar** (Birey Yayınları, 2005); Peter Sloterdijk, **Dünyaya Gelmek-Dile Gelmek** (Salkımsöğüt Yayınları, 2005), Wilhelm Vogelwohl, **Alman Edebiyatı Tarihi** (Orient Yayınları/Yayına Hazırlayan/2005) Klaus Schulz, **Alman Kültür Tarihi** (Orient Yayınları/Yayına Hazırlayan, 2006) **Türk ve Alman Poetikasının Kitabı** (Salkımsöğüt Yayınları, 2006), Adolf Muschg, **Edebiyat Terapi Olabilir Mi?** (Salkımsöğüt Yayınları, 2006), **Sanat ve Normaldışılık** (Salkımsöğüt Yayınları, 2006), Hermann Broch, **Edebiyat ve Felsefe** (Salkımsöğüt Yayınları, 2006); Thomas Bernhard, **Dünya Düzelticisi** (De Ki Yayınları, 2007); Thomas Bernhard, **Immanuel Kant** (De Ki Yayınları, 2007); Peter Handke, **Kaspar**, (De Ki Yayınları, 2007); **Thomas Bernhard'ın Şiir Dünyası**, (De Ki Yayınları, 2007). **Psikanaliz ve Edebiyat** (Salkımsöğüt Yayınları, 2008); **Masalların Psikanalizi** (Salkımsöğüt Yayınları, 2008) **Kafkaesk Anorexia** (Salkımsöğüt Yayınları, 2009) **Allah Ağrısı** (Salkımsöğüt Yayınları, 2010) **Ahmed'e Konmaya Çalışan Bir Sineğin Arzusu** (Salkımsöğüt Yayınları, 2011) **Seherde Serçenin Gördüğüdür** (Salkımsöğüt Yayınları, 2013) **Merhamet Dilercesine Gökyüzüne Bakmak** (Hece Yayınları, 2013) **Ve Asma Yaprakları Gibi Titreyen El** (Çizgi Yayınevi, 2014) **Sağ Omuz Meleğimin Omzundaki Sağ Omuz Meleği** (Çizgi Yayınevi, 2014) **Edebiyat Nefreti (Edebiyat Yazıları)** (Çizgi Yayınevi, 2014) **Kurmancanın O Kadim Unsurları** (Çizgi Yayınevi, 2015) **Başlangıç Olmayan Bir Şeyin Sonu** (Hece Yayınları, 2015) **Musa'nın Derinlerine Düşen Yutkunuş** (Çizgi Yayınevi, 2015) **Kafkamakine** (Çizgi Yayınevi, 2016) **Felsefe Kendini Edebiyata Nasıl Eklemler?** (Çizgi Yayınevi, 2016) **Alman Edebiyatında Dışkı Kültü** (Çizgi Yayınevi, 2016) **Kalplerin Yıldızlı Göğü: Hölderlin** (Çizgi Yayınevi, 2016) **Kuş Seslerinden Bir Çadır** (Heyamola Yayınları, 2018); **Edebiyat ve Suç** (Ketebe Yayınevi, 2018); **Kendi İmdadına Da Koşup Gelen Hızır** (İz Yayınları; 2019); **Edebiyat ve Utanç** (Ketebe; 2019); Peter Bichsel, **Edebiyat Dersleri - Okur/Anlatı** (Ketebe; 2020); Jurek Becker, **Dikkat Yazar Var** (Ketebe; 2020); Peter Sloterdijk, **Dünyaya Gelmek, Dile Gelmek** (Ketebe; 2020).

“Wer schreibt und darin ‘Mut’ findet, ‘genau das zu schreiben’, was er denkt, unterhält einen Pakt mit dem kleinen Gott der Poesie.”

(Kim ki yazar ve ‘tam da düşündüğünü yazma hususunda cesaret bulursa’, şiirin küçük tanrısıyla bir anlaşma yapmış demektir.)

Brigitte Boothe

“Einer erzählt anderen von sich, damit auch den anderen ihre eigene Geschichte erzahlbar wird.”

(Birisi bir başkasına kendinden söz eder, diğer bir başkasında kendi hikayesi anlatılabilir olsun diye.)

Reinhart Baumgart

“Lesend wird man gewahr, dass die eigene Bedürfnisse unsere Bedürfnisse sind und man weder einsam noch isoliert ist. Sondern dass man dazugehört.”

(İnsan ihtiyaçlarının tüm bir insanlık ihtiyacı olduğunun, insanın ne yalnız ne de dışlanmış olduğu, aksine insanın bir şekilde okunanda yer bulduğu bilincine ancak okuyarak varılabilir.)

F. Scott Fitzgerald

I.

Franz Kafka'nın vejeteryanlığının, etobur babasına bir karşı duruş anlamı taşıdığını kimse inkâr edemez. Ömrü boyunca Kafka'nın, son yıllarındaki sanatoryum günlerine kadar, hep et yemekle ilgili sıkıntıları olduğunu bilmekteyiz. Yakın zamanda Prag'da, bir sahafta bulunan, Kafka'nın sanatoryum yılları hakkında bilgi sahibi olmamıza yarayan kartpostallar ve birkaç mektup onun zayıf bedeninin ölümle nasıl bir savaşım içine girdiğini bizlere anlatması bakımından manidardır. Kafka geçmişinde nasıl vejeteryan beslenmişse ve etyemez ise, şimdi hastalığının şiddetlendiği ve ölümüne çok az bir zamanın kaldığı bu demlerinde kendisine yumurta, et göndermeleri hususunda ebeveynlerine adeta yalvarır. Bu kartpostallar ve mektuplar iç parçalayıcıdır.¹ Kafka'nın hastalığı iyileşmeyecektir. Ciğerlerindeki tüberküloz boğazına sıçrayacak, boğaz beslenmeyi sağlayan hayati organ olduğundan o kadar şişecektir ki, katı gıdaları bir kenara bırakın, su içmek bile Kafka için zulüm halini alacaktır. İşte bu dönemlerinde, Kafka sessiz sakin ölüme ilerlerken yanında sevgilisi Dora Diamant vardır. Dora ile Kafka, Berlin'de, Steglitz parkında, güz günlerinde, Kafka halsiz ve dermansız olsa da gezilerini aksatmazlar. Zira açık hava Kafka'ya iyi gelmektedir. Hastalığının bu aşamasında Kafka artık nerdeyse hava ile beslenmektedir.

1 Franz Kafka, *Yeni Bulunmuş Mektuplar*, Cem Yayınevi, (çev. Kamuran Şipal) İstanbul 2006, s. 144.

Kafka ve Dora bir gün Steglitz parkında bir bankın üzerinde ağlayan bir çocuğa rastlarlar. Kafka, kız çocuğuna yaklaşır, ona neden ağladığını sorar. Gözlerinde boncuk boncuk yaş ile kız çocuğu, oyuncak bebeğini yitirdiğini dillendirir. Kafka, tesadüf bu ya, oyuncak bebekten haberdar olduğunu, onun kaybolmadığını, oyuncak bebekle mektuplaştıklarını, vakti olursa yarın burada, aynı yerde buluşarak ona bebeğinin mektubunu okuyacağı sözünü verir. Bu iyi haber karşısında kız çocuğunun üzüntüsünün yarısı çoktan kaybolmuştur bile. Dora Diamant'ın bize verdiği bilgilere bakılacak olursa Kafka akşamları hastalıklı bedeninin sınırlarını da zorlayarak baştan savma bir tavır ve edayla değil tam bir ciddiyetle, Kafka disipliniyle; diğer metinlerine nasıl değer verip, emeğini onlardan esirgemiyorsa, kız çocuğuna yazdığı bu mektuplarında da aynı titizlikle mektuplar yazar. Ertesi gün Dora Diamant'la Steglitz parkına giderler. Kafka bebeğın başından geçenleri, heyecanlı maceralarını zavallı kız çocuğuna anlatır.

Kurmaca yani Kafka'nın yazdığı mektuplar kimsesiz bu kız çocuğunun üzüntüsünü gidermiş, onu mutlu etmiş, tarifsiz bir merak duygusuyla da bir süredir kayıp bebeğın başından geçen maceralara karşı onda ilgi uyandırmıştır. Kafka'nın bazı kaynaklara göre üç hafta, bazı kaynaklara göre de bir ay Lena'ya, bu küçük ama olabildiğince yalnız kıza yazdığı mektupları devam ettirdiğini bilmekteyiz. Hastalığının en son aşamasında yürümek, parka gitmek şöyle dursun, nefes almakta bile zorlanan ve acı çeken Kafka için -bunun onun için büyük bir fedakârlık olduğu düşünülecek olursa- mektupları kesmenin; kurmacayı, uydurmayı bırakmanın zamanı gelmiştir. Kafka bu oyuncak bebeği sonunda evlendirir. Kız çocuğuna bir bebek hediye ettiği de rivayet edilir. Kız çocuğunun bu bebeğın kendi bebeğine benzemediğini dillendirmesi üzerine Kafka, uçsuz bucaksız yolculukların kendisini çok çok değiştirdiğini, yıprattığını, bu yolculuklarda çok hırpalandığını söyler. Dedik ya bu bir rivayettir. Kafka'nın, kız çocuğunun

yitirdiği bebeğin ağzından ona yazdığı mektupların kız çocuğunun acısını, elemiini, üzüntüsünü kaybettirmesinin yanında Kafka'nın hastalığının bu ölümcül aşamasında kendine de iyi geldiğini söyleyebiliriz. Son eseri sayılan ama ne yazık ki elimizde olmayan bu mektupların Kafka'nın iç görüsü olması, onda katharsis uyandırması; gerçek dünyadaki bu hoyrat mekândan, hastalıklı sanatoryum hayatından kurmacanın engin ve serin çimlerine sığınması bakımından önemi büyüktür. Kafka'nın geçici bir şekilde sağılması açısından da önemi yadsınamaz. Yazan, kendi hastalığını unutarak, kurmacanın hakikatine sığınarak, kendi ruhunu teskin eder. Okuyan ise (kız çocuğu), kurmacadaki karakterin hasretinde olduğundan yalanın, uydurmanın gerçekliğine kendini candan bir şekilde kaptırır. Böylelikle acısını unuttur. Üzüntüsünü kaybeder. Kurmaca-gerçeğe kendini öyle kaptırır ki yitirdiği bebeği özlemek bir yana, onunla sanki birliktymişçesine, onun yanındaymışçasına engin maceralara açılır. İkili bir şifa ve sağaltım eylemi böylece kendini göstermiş olur. Kurmaca, yazanı da okuyanı da sağaltır.